

УДК 378.02:372.8

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ: ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Савицька Л. В., Лютвієва Я. П.

ХНЕУ ім. С. Кузнеця/ Кафедра педагогіки іноземної філології та перекладу, Харків, Україна
ХНЕУ ім. С. Кузнеця/ Кафедра педагогіки іноземної філології та перекладу, Харків, Україна

Анотація – У статті розглядається проблема використання інтерактивних технологій у структурі професійної підготовки менеджерів освіти як універсального педагогічного засобу формування професійної компетентності фахівців. Інтерактивні технології застосовуються на міждисциплінарних практичних заняттях, що дозволяє об'єднати у процесі професійної підготовки менеджерів освіти такі суміжні дисципліни, як: теорія менеджменту, психологія управління, управління трудовими ресурсами, техніка управлінської діяльності та ін., що надає можливість структурувати отримані знання в цілому та формувати у студентів професійні вміння необхідні для успішного опанування обраної професії.
Ключові слова – ігрові технології, інтерактивні технології, менеджер освіти, педагогічні технології, професійна підготовка.

Ефективний розвиток держави залежить від якості управління в економічній, соціальній та соціокультурній сферах. Саме тому підготовка висококваліфікованих управлінських кадрів набуває не суто економічного, а й загальносуспільного значення. Вимоги до спеціалістів з управлінської діяльності в освіті зростають і ускладнюються відповідно до потреб суспільства й науково-технічного прогресу. Сьогодні фахівець галузі управління освітою повинен бути здатним бачити нове й перспективне, проектувати розвиток навчання з урахуванням законів ринкової економіки. Активне й широке застосування освітніх технологій у вищій професійній

освіті – це засіб підвищення педагогічної майстерності викладачів та ефективної діяльності студентів у досягненні більш високих освітніх результатів, розширення можливостей щодо вибору найефективніших способів вирішення завдань професійної освіти відповідно до державних стандартів.

Наукові дослідження в галузі професійної підготовки фахівців управлінської галузі в освіті є актуальним. Вони здійснюються на теоретичному та практичному рівнях, що з'єднують ідеї й підходи різних наук: педагогіки, психології, управління, економіки тощо.

Увага науковців щодо теоретичних і методичних засад підготовки менеджерів у вищих навчальних закладах зосереджена на визначенні особливостей її змісту, психолого-педагогічних і дидактичних умовах оволодіння професійною діяльністю (В. Гамаюнов, Н. Клокар та ін.) [4]. У теорії та практиці педагогічної науки проблему використання інтерактивних технологій розкрито в декількох напрямках наукових досліджень, а саме: філософський аспект (І. Зязюн, В. Кремень) [2]; управлінський (В. Бондарь, О. Єльнікова, В. Маслов) [5], андрагогічний (В. Олійник, Н. Протасова, В. Семиченко) [5]; дидактичний (Н. Азарова, І. Бех, О. Панченко, С. Гончаренко, В. Сластьонін) [1]. Проблему впровадження інтерактивних технологій досліджували О. Коротаєва, С. Мухіна, Г. Селевко, С. Сисоєва [5]. Особливостям упровадження інтерактивних технологій у вищій школі присвячені роботи Н. Баліцької, Л. Богданової, Г. Довгань, М. Кларіна, О. Пометун, Л. Піроженко [4]. У педагогіці відзначається постійний інтерес до використання ігрових технологій, що мають

найпоширеніше застосування (Є. Аргунова, А. Вербицький, І. Маричев, А. Мельникова, Л. Столяренко, В. Лозова, В. Гриньова) [4].

Мета статті – дослідити сучасні педагогічні технології та обґрунтувати використання ігрових технологій навчання у процесі професійної підготовки менеджерів освіти.

Ефективність навчального процесу значною мірою залежить від адекватного вибору та фахової реалізації конкретних педагогічних технологій. Технологічний підхід до навчання передбачає побудову навчального процесу, керуючись освітніми орієнтирами, цілями змісту навчання.

У широкому значенні технологію розуміють як сукупність знань про засоби здійснення процесів, за яких відбувається якісна зміна об'єкта. Базуючись на наявних у педагогічній науці поняттях системного підходу до навчання, педагогічні технології доречно вважати засобом досягнення цілей.

Педагогічна технологія передбачає управління навчальним процесом, що містить організацію діяльності студента і контроль за цією діяльністю. Ці процеси безперервно взаємодіють: результат контролю впливає на зміст управлінських дій педагога, тобто передбачає подальшу організацію діяльності в інтересах досягнення цілей, визначених на основі освітніх стандартів. Будь-яка сучасна педагогічна технологія є синтезом досягнень педагогічної науки і практики, поєднання традиційних елементів минулого досвіду і того, що народжено науково-технічним прогресом, гуманізацією і демократизацією суспільства. Її джерело і складові: соціальні перетворення і нове педагогічне мислення; педагогічна, психологічна і суспільні науки; передовий педагогічний досвід; вітчизняний і зарубіжний досвід минулого [3].

Інтерактивні технології навчання, завдяки організації міждисциплінарних практичних занять дозволяють об'єднати у процесі професійної підготовки менеджерів освіти такі суміжні дисципліни, як: теорія менеджменту, психологія управління, управління трудовими ресурсами, техніка

управлінської діяльності, управління інформаційно-комунікативною діяльністю. Це дозволяє структурувати отримані знання в цілому, формуючи тим самим у студентів професійні компетенції.

Існує широкий спектр ігрових технологій, які використовуються в навчальних цілях і для вирішення низки проблем (наукових, виробничих, організаційних): професійно-діяльнісні, навчальні (пізнавальні, тренінгові), розвиваючі та комунікативні ігри. За специфікою методики організації, ігри можуть бути предметними, рольовими, імітаційними, діловими, організаційно-діяльнісними, операційними. Чіткої класифікації ігор не існує, у зв'язку з тим, що в основі класифікації лежать різні критерії і значною мірою ігри переходять одна в одну.

Ділова гра – це імітація, моделювання, спрощене відтворення реальних педагогічних, управлінських та інших ситуацій в ігровій формі [5]. Виявлено абстрагуючи, моделюючи, імітаційні, креативні, інноваційні та аксіологічні властивості ділових ігор, що визначають їх продуктивність. Відмінною рисою ділової гри є моделювання учасниками змісту гри і процесу тієї або іншої професійної ситуації та системи відносин всередині певної моделі реального трудового колективу. Таким чином, ділова гра є одним із засобів моделювання професійної діяльності в ході навчального процесу, сутність якого полягає у відтворенні професійної діяльності у спеціально створених умовах, які відображають реальну ситуацію, досягаючи таким чином більш високого рівня формування компетентності майбутніх фахівців. Контекстне наповнення ділових ігор передбачає глибокий аналіз професійної сфери менеджера освіти в аспекті професійних компетенцій і вибір типу гри за заданою проблемою. За рівнем проблемності ігри підрозділяються на тренінгові, репродуктивні та творчі. Під час підготовки менеджерів освіти найбільш ефективними є творчі ігри, в яких моделюються процеси виникнення, управління і вирішення управлінських ситуацій.

Використовуючи ділову гру як форму професійної підготовки, необхідно дотримуватися таких принципів організації ігрової діяльності: чіткий розподіл ролевих позицій кожного учасника гри; постійний перерозподіл ролей; поєднання спільних і особистісних зусиль роботи групи; толерантна взаємодія учасників і групи в цілому; чітка фіксація кожного етапу прирощення освітнього продукту у відповідності до критерію його новизни; підсумкова рефлексія діяльності за роллю і місцем кожного учасника; використання способів вільного спілкування, що запобігає будь-якому прояву насильства [3].

Аналізуючи позитивний досвід використання ділових ігор у підготовці менеджерів освіти необхідно зазначити, що для них характерні певні параметри, а саме: застосування реальних освітніх систем, що дозволяє максимально наблизити процес навчання до практичної діяльності керівників і педагогів; прийняття управлінських рішень в ділових іграх здійснюється учасниками, що виконують різні ролі, а оскільки ролеві інтереси не збігаються, то рішення приймається в умовах конфлікту сторін; проведення ділових ігор є колективним методом навчання, у результаті чого формується колективна думка, яка захищається, і водночас критикується думка інших груп учасників гри [1].

У ділових іграх важливим є використання професійно ідентичної документації, відповідного оформлення, наповнення професійною специфікою сюжетної лінії, максимально наближеної до реальної управлінської ситуації та діючих у ній учасників [3]. Необхідно відзначити високу ефективність комбінованих ігор, що проводяться під час виробничої практики в навчальних закладах із залученням керівників і компетентних педагогів закладів освіти.

Використання ділових ігор у процесі професійної підготовки розвиває в майбутніх фахівців гнучкість мислення,

адаптованість до будь-яких ситуацій, ініціативність, самостійність у прийнятті рішень, вміння працювати в колективі, творчий підхід до розв'язання проблем професійної діяльності. Ігрові технології є універсальним педагогічним засобом підготовки майбутніх менеджерів освіти, що застосовується з метою формування їх початкового професійного досвіду та надання творчого характеру навчально-виховному процесу.

Подальші дослідження проблеми передбачають визначення ефективності використання інноваційної педагогічної технології кейс-стаді як засобу формування компетентності менеджерів освіти.

Список використаної літератури

1. Азарова Н. В. Інтерактивні технології навчання майбутніх правників / Н. В. Азарова // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. – Випуск 39. – Частина 2. – С. 7–13.
2. Кремень В. Г. *Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи)* / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2003. 216 с.
3. Лепак Л. Активні методи навчання у процесі підготовки сучасного менеджера // Ситуаційна методика навчання: український досвід. – К. : Центр інновацій та розвитку, 2001. – С. 139–144.
4. Пометун О. І, Пироженко Л. В. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. І. Пометун. – К., 2002. – 120 с.
5. Сизоненко В. Політика і стратегія інноваційного розвитку України: євроінтеграційний аспект // Вища школа. – 2008. – № 6 – С. 29–30.

Автори

Савицька Лариса Володимирівна, к. ф. н, доцент кафедри педагогіки іноземної філології та перекладу, ХНЕУ ім. С. Кузнеця (larisa-savickaya@hotmail.com).

Лютвієва Ярослава Павлівна, старший викладач кафедри педагогіки іноземної філології та перекладу, ХНЕУ ім. С. Кузнеця (evlutic@gmail.com).

Тези доповіді надійшли 22 січня 2019 року.
Опубліковано в авторській редакції.